

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. I. De Obligatione filiorum erga Parentes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

Q U Æ S T I O XI.

De quarto Decalogi Præcepto

Honorandi Parentes.

EXplanatis præceptis primæ tabulæ, quæ ad Dei dilectionem, & cultum spectant, descendimus ad præcepta secundæ tabulæ, quæ pertinent ad proximi bonum, & amorem. Quia tamen inter proximos parentes sunt proximiores, ideo primum præceptum hujus tabulæ (Exod. 20.) est, *Honora patrem tuum, & matrem tuam, & eris longævus super terram.*

Nomine autem Parentum veniunt etiam omnes, qui carnis cognatione conjuncti sunt, ut Avi, Fratres, Patru, Conjuges, necnon Superiores tam sæculares, quam Ecclesiastici, & ii, qui pro nobis curam gerunt, ut tutores, magistri, procuratores. Quare primo agendum de obligatione filiorum erga parentes. Secundo, de obligatione parentum erga filios. Tertio, de obligatione conjugum ad invicem, necnon de obligatione fervorum, & subditorum erga dominos, & alios superiores.

ARTICULUS I.

De Obligatione filiorum erga parentes.

- I. Filii Parentibus debent Amorem, Reverentiam, Obedientiam, & Subventionem.
 - II. Amor Parentibus debitus consistit in fuga odii, & in exhibitione signorum amoris; necnon in dilectione interna, & formali.
 - III. Reverentia Parentibus debita quid ferat? Et quando ab ea filii deobligentur?
 - IV. Quando graviter peccent filii non obtemperando Parentibus?
 - V. In iis, quæ pertinent ad vitæ statum, tenentur filii consulere Parentes, quamvis non teneantur deinde eorum consilium sequi.
 - VI. Tenentur filii Parentibus subvenire tam in necessitatibus spiritualibus, quam in temporalibus.
- Pars II.

VII. In gravi necessitate Parentum tenentur filii abstinere ab ingressu in Religionem; necnon in extrema fratrurn, aut sororum. At egredi e Religionem tenentur solum in extrema Parentum necessitate.

VIII. Eodem modo Parentes tenentur ab ingressu in Religionem abstinere in gravi necessitate filiorum, & in extrema egredi.

I. **I**N quatuor consistit talis obligatio, seu honor parentibus, videlicet in Amore, Reverentia, Obedientia, & Subventionem tam in spiritualibus, quam in temporalibus. Quare primo filii tenentur amare præ omnibus aliis Parentes, quamvis non præ Deo. Nam Luca 14. dicitur, *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, non potest meus esse discipulus.* Secundo, tenentur revereri illos reverentia interiori simul, & exteriori. Tertio, obedire, (quando tamen non præcipiunt aliquod contra bonos mores,

X res,

res, & salutem animæ) verbi gratia si illis præcipiant vitare pravitas amicitias, relinquere ludos prohibitos, &c. Demum subvenire in omnibus eorum necessitatibus.

II. Quæritur nunc primo; In quam consistat amor a filiis debitus erga Parentes?

Respondeo, consistere in fuga odii, & in exhibitione signorum amoris. Unde peccant mortaliter primo, si illos odio prosequantur, aut si malum illis grave excogitent, verbi gratia mortem, ut potiantur hereditate, aut ut liberentur eorum vexationibus, etiam si id desiderent non ut malum patris, sed ut bonum cupientis, ut loquitur Innoc. XI. in propof. 4. damnata; qui etiam damnavit propof. 15., quæ dicit: *Licitum est filio gaudere de parricidio parentis a se in ebrietate perpetrato propter ingentes divitias inde ex hereditate consecutas*. Secundo, peccat etiam graviter, qui torvis oculis fere semper parentes intuetur, & ita aspere alloquitur, ac si odio haberet; quamvis illos interius diligat. Præterea sicut tenemur diligere proximum actu interno, & formali, ut constat ex thesi decima ab Innocentio Undecimo confixa, quæ habet: *Non tenemur diligere proximum actu interno, & formali*, ita a fortiori tenemur sic Parentes etiam diligere.

III. Quæritur secundo; Quam reverentia Parentibus debeatur?

Respondeo, non solum interiorem per recognitionem subjectionis erga illos, & timorem quendam filialem, sed etiam exteriorem verbis, & aliis signis, verbi gratia honorifice loquendo de illis, non detrahendo, caput aperiendo, famulando, ac damna impediendo. Hinc etiam peccant mortaliter, qui maledicta, convicia animo deliberato, & contumelias in parentes etiam mortuos conjiciunt, nisi excusentur ratione parvitas materiæ,

aut indeliberationis. Peccant etiam mortaliter, qui parentes passim increpant, aspere, & dure tractant, & illos in magnam iram provocant, etiam si re ipsa illi non indignentur; Et qui illos percutit, aut manus elevat ad percutiendum, aut contemnit, nec vult parentes recognoscere (nisi forte sint infames, proditores, hæretici, &c. tunc enim propter bonum commune iusta datur causa dedignationis) Peccat demum graviter filius, si parentem de aliquo crimine, etsi vero, accuset; cum in omni lege prohibeatur filiis accusare, vel testificari contra parentes; exceptis duobus casibus, scilicet Conjuratōnis in Patriam ante crimen patratum, & hæresis, ut communiter docent contra Simanchan ex Abulensi apud Trull.; potestque etiam filius agere contra parentem denegantem alimenta.

IV. Quæritur tertio; In quibusnam filiis debeat obedire parentibus?

Respondeo, in omnibus, in quibus est subiectus, itaut graviter peccet in materia gravi, & venialiter in re levi. Unde sequitur peccare graviter filium, qui patri aliquid circa bonos mores præcipienti non obedit, ut circa fugam pravitarum amicitiarum, ludorum, nisi parvitas materiæ excuset; quia pater tenetur filium bonis moribus imbuere: Peccat etiam graviter non obediendo in iis, quæ ad domesticam gubernationem spectant, si res sit gravis, ut notat Sanch. lib. 4. cap. 15. Notat tamen Bonac. hic, quod in re levi excusetur etiam a veniali filius inobediens, si pater imperet aliquid non intendens obligare ad obediendum obedientia sibi debita; cum præceptum non obliget ultra intentionem præcipientis; Et ideo in tractatu de Matrim. dicitur, quod uxor denegans viro debitum excusetur a mortali, si vir benevole illud petat, & non ut sibi debitum ex iustitia, seu non inten-

tendens illam obligare ad reddendum sibi debitum.

V. In iis, quæ pertinent ad vitæ statum, non tenetur patri filius obedire, videlicet in materia religionis, aut matrimonii: Et hinc est, quod potest inficio patre statum assumere, si prævideat injuste sibi impediendum: Aliter tenetur ex reverentia debita illum monere, & consulere; quamvis non teneatur deinde ejus voluntatem sequi, nisi ducat indignam, aut malus ex digna timeatur exitus, & scandalum; vel nisi multum expediret, quod ducat dignam, quam pater vult, puta quia cessabunt inimicitia. Quamvis autem graviter peccet filia, (sicut etiam filius) quæ invito Patre vult nubere indigno, non eatenus exhæredari potest, ut fusc ostendit P. Andreas Zuccherius Societatis Jesu ex Molina, Sanch., & aliis in suis valde commendatis Decisionibus Patavinis de obligationibus Patrum familias Casu 2. Mensis Decembris.

VI. Quæritur quarto; Quando nam filii teneantur subvenire parentibus?

Respondeo, in necessitate tam temporali, quam spiritali eos ad subveniendum teneri. Unde peccant graviter filii primo, si non curent patrem in mortis articulo confiteri, & alia Sacramenta suscipere, aut si impediant, ne testamentum faciat, aut aliquid pauperibus in animæ utilitatem erogat; faciunt enim contra præceptum succurrendi parentibus in spiritalibus. Secundo, si differant solutionem legatorum, & debitorum patris; fieri enim potest, ut notat Bonac., quod ex solutione legatorum a purgatorio ejus anima liberetur. Tertio, si parentum funus non celebrent pro viribus, nec curent corpora sepulturæ mandare, ac preces, & sacrificia pro illis fundere. Quarto, tenentur parentes alere, si non habeant, unde se possint honesta, ac decenti arte sustentare. Quinto, debent invisere parentes infirmos,

aut in carcere detentos, & eorum incolumitati consulere.

VII. Dubium est, an filius teneatur e religione egredi, ut parentibus succurrat?

Respondeo, certum esse, quod teneatur ab ingressu religionis abstinere, dum parentes in gravi necessitate versantur; quia præceptum præferendum est consilio; gravis autem necessitas dicitur, si illi sine ope alterius non possent vivere absque notabili jactura sui status, & conditionis, verbi gratia si nobiles tenerentur mendicare, aut famulari; Et idem dicas, si talis necessitas non sit præsens, sed probabiliter sit futura, ut notat Sanch.; Quæ tamen intelligenda, modo filius manendo in sæculo non incurrat grave periculum salutis spiritualis; quilibet enim tenetur salutem spiritualem propriam temporali proximi præferre. Certum est etiam, solum pro extrema, non vero pro gravi necessitate fratrum, sororum, aliorumque conjunctorum teneri sub mortali ab ingressu Religionis abstinere; quia magis stricte obligat præceptum subveniendi parentibus, quam aliis. Certum est tertio, teneri in his casibus filium e novitiatu egredi, cum militet eadem ratio. Verum ad egrediendum e religione solum tenetur, quando necessitas parentum est extrema, non vero quando est gravis, ex Sanch. apud Bonac.: Tenetur quidem in necessitate extrema, nam si extraneus, verbi gratia, in puteum cadat, & solus religiosus subvenire possit, ad id tenetur etiam Prælate invito; ergo a fortiori si pater sit in extrema necessitate; Non tenetur tamen in gravi, quia res uni tradita non potest extra necessitatem extremam illi auferri, & alteri tradi.

VIII. Quod diximus de filiis relate ad parentes existentes in necessitate, dicas de parentibus relate ad filios in eadem necessitate existentes. Quare

non possunt parentes ingredi religionem, si filii sint in gravi necessitate, aut non habeant necessaria ad educationem, quia parentibus incumbit illis providere: Tenentur vero e religione egredi in extrema necessitate filiorum, deferendo tamen habitum, & observando vota, & praecepta religionis eo modo, quo commode fieri potest; sublata vero necessitate extrema tenentur ad religionem regredi.

Demum in iis casibus, (de quibus articulo sequenti,) in quibus pater potest exheredare, & alimentis privare filios, non tenentur filii patrem sustentare.

ARTICULUS II.

De Obligatione Parentum erga filios.

- I. Tenentur parentes bono spirituali, & temporali filiorum multipliciter prospicere; & si ad eorum emendationem est necessarium, possunt percutere etiam in Sacris constitutos.
- II. Mater solum tenetur lactare, & educare filium usque ad tertium annum, nisi pater sit impotens ad alendum filium. In defectum parentum tenentur Avi, deinde Avia. Si divites exponant filios Hospitali, tenentur huic expensas compensare.
- III. Plurima causa a Doctoribus assignantur, ob quas potest Pater filium exheredare.
- IV. Si filia contra voluntatem Patris nubat indigno, non potest exheredari.
- V. Num Pater filio, quem exheredare potest, teneatur alimenta prestare ad vitam sustentandam?
- VI. Quid veniat nomine alimentorum, qua Pater tenetur filio prestare? Num teneatur etiam alere uxores filiorum, & filia spuria dotem constituere?
- VII. Obligatio, quam habent parentes alendi filios, transit ad heredes; Sic-

ut etiam si bona parentis donentur Monasterio, aut addicantur fisco.

VIII. Quinam debet filium alere, si dicitur num sit filius Petri, an Pauli? Et Pater patratus a Patre, an a filiis alendus est?

I. **P**arentes jure naturae tenentur curam filiorum gerere; Unde peccant graviter primo, si non curent, quantum in se est, ut praecepta Dei, & Ecclesiae observent, a mortali saltem abstineant, & necessaria ad salutem addiscant, verbi gratia symbolum, orationem dominicam, &c. Secundo, ex Azor., & Reginald. si non faciant sumptus necessarios, ut filii studia literarum, aut artem aliquam addiscant, prout reliqui ejusdem conditionis facere solent. Tertio, si malo exemplo, & consiliis filios depravent, aut si non avertant occasionem peccandi, verbi gratia si permittant inter sponsum, & sponsam de futuro tactus impudicos; aut si filiabus permittant amatorem ad malum finem; Immo etiam si absque rationabili causa a bono revocent, ut ab ingressu in religionem, a votorum impletione, &c.; necnon si cogant ad matrimonium contrahendum; Et excommunicationem incurrunt latam a Trident. sess. 24. cap. 18. si filias cogant ad ingrediendum in religionem, vel ab ea retrahant vi, fraude, injuria.

Quarto, peccant etiam, si non objurgent, aut castigent filios, quando id est necessarium ad eorum emendationem; possunt enim moderate percutere etiam filium Clericum; & ex Bonac. contra Tolet. etiam in Sacris constitutum. Quinto, si non dent filiis etiam illegitimis, & adoptivis necessaria alimenta, & filiabus dotem; nisi tamen detur justa causa exheredandi, & alimentis privandi. Demum, si non adhibeant saltem mediocrem diligentiam ad acquirenda bona, quibus